

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Boerderijen Beeldbank: www.boerderijenstichting.nl | Volg Vrienden van de Stolp ook op Facebook

NIEUWSBRIEF NR. 86, OKTOBER 2016

KAPBERGEN

WAT DOE JE ERMEE WAT KAN JE ERMEE?

BINNENKIJKER

MOOIE OUDE STOLP IN EEN NIEUWE WIJK

STOLPEN IN DE KUNST

IKONEN ALS INSPIRATIEBRON

LANDELIJK -WONEN.nl

TE KOOP BOUWKAVEL

Ursem, De Kolk 2

Deze riante kavel ligt in open gebied met aan de voorzijde een ruim vrij uitzicht. De grootte van het perceel bedraagt circa 14.000 m², waarvan maar liefst circa 3.000 m² bestemd is als bouwkaavel waarop een stolpboerderij gebouwd kan worden. Een gedeelte van deze grond met een breedte van 40 meter en een diepte van 75 meter heeft de bestemming woondoeleinden. De overige grond heeft een agrarische bestemming. Een prachtige stek om te wonen in uw eigen ontworpen stolpboerderij!! Informeer naar de mogelijkheden!

AGRITEAM NOORD-HOLLAND B.V.
Noordervaart 30 * 1841 HA Stompeteren
Tel. 072-5039797 * E-mail noordholland@agriteam.nl

Floridus
tuin & groen

- hoveniersbedrijf
- tuinontwerp en adviescentrum
- sport en recreatie
- tuinwinkel

Wij leggen geen tuinen aan
Wij creëren een vooruitzicht

Het Woud 10 - 1688 JE Nibbixwoud - telefoon 0229 - 57 16 29
E-mail hoveniers@floridus.nl
www.floridus.nl

RIETDEKKERSBEDRIJF RICHARD VAN KEMPEN

Al **meer dan 60 jaar** een begrip in de rietdekkersbranche. Van generatie op generatie.

Groeneweg 1, 1607 MK HEM, T: 0228-326749, M: 06-53980154
www.richardvankempen.nl

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser Hraam Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

AANNEMERSBEDRIJF WEST-FRIESLAND

AWF

Dr. Nuyensstraat 20 • 1617 KC Westwoud • info@awfbouw.nl • www.awfbouw.nl

INHOUD

4	DE KAPBERG	13	NIET ZONDER HOOP
6	VIER MODELLEN KAPBERG	14	BINNENKIJKER
7	BRIEF OMGEVINGSWET GEMEENTEN	16	STOLPEN IN DE KUNST
9	MOOIE PRESENTATIE	17	KIEK 37 + 38
10	NIEUWE KANSEN VOOR DE STOLP	19	STOLPEN IN HET NIEUWS

MOOI STOLPENLAND

Mooi verdeeld tussen Texel en de Haarlemmermeer: de 5.500 stolpboerderijen van Noord-Holland. Prachtige voorbeelden zijn er bij, statig en trots, met hun boerenerf harmonisch passend in het landschap. Bakens aan de horizon van het vlakke land en niet voor niets de iconen van het gebied. Maar ook zie je lelijk vervallen of drastisch toegetakelde stolpen. Stolpen in die kille categorieën zijn slachtoffer van desinteresse of geldgebrek en sloop legt op de loer. Ook leggen stolpen het loodje vanwege planologische ontwikkelingen, nieuwe infrastructuur en stroperige regelgeving in samenhang met de afwezigheid van relevant stolpenbeleid.

Rapport en cijfers

In het rapport 'Nieuwe kansen voor de stolp', dit voorjaar samengesteld op verzoek van de provincie door Mooi Noord-Holland met de Boerderijinstichting, staat het opgesomd. Naast kale getallen van de hoeveelheid stolpen per gemeente ook een overzicht van tientallen herbestemde stolpen en een trieste lijst van de 105 stolpen die in de laatste 5 jaar zijn verdwenen.

Welstandsadviezen zijn er opgesomd en meningen van architecten en makelaars. In dit nummer enkele onderdelen uit de inhoud van het rapport. Ook de spotlight op de kapberg, kenmerkend onderdeel van de stolpbebouwing en zo mooi ogend in het landschap.

Kapberg met afhuivingen en dijkhuis, ('t Baken', Oosterdijk, Bergen).

DE KAPBERG

In Noord-Holland zijn ze bijna overal te vinden, de kapbergen. In het open landschap en binnen de bebouwde kom van veel plaatsen. Eigenlijk is een kapberg niets anders dan een omtimmerde constructie van vier staanders met een dak er bovenop. Het bouwwerk was bedoeld voor het opslaan van hooi. Een boerengebouw is het, sober en doelmatig. Jan Deckwitz, kenner van de traditionele agrarische bouw en ontwerper van diverse kapbergen, doet dit kenmerkend Noord-Hollandse bouwwerk uit de doeken en behandelt enkele verschijningsvormen.

In het boek 'De stolp te kijk' besteedt L.Brandts Buys ruim aandacht aan de ontstaansgeschiedenis en de ontwikkeling van verschillende boerderijtypes. Hij besluit zijn betoog met een schema dat toont hoe al halverwege de 15e eeuw de langhuisstolp ontstond. Een eeuw later verschijnt dan de kapberg, door de schrijver 'hooihuis' genoemd. Met huis, stal en hooihuis achter elkaar gebouwd kwam één gebouw tot stand, de hooihuisboerderij. Weer een eeuw later ontstaan de Westfriese stolp en de 'Noord-Hollandse Normaalstolp'. Met woning, stal en hooi-berg onder één groot piramidevormig dak. Toen rond 1550 huis, stal en hooihuis een eenheid vormde betekende dit dan dat er voor die tijd geen kapbergen bestonden? Nee, dat hoeft niet zo te zijn, want kapbergen kunnen al voor de hooihuisboerderijen als vrijstaande gebouwen hebben bestaan. Hoe waren deze ontstaan? Misschien op de volgende manier: zoals

bekend werd bij middeleeuwse boerderijen de hooivoorraad opgeslagen bij het gebouw van huis en stal. Het was de hooi-klamp, een forse hoop hooi die aan de bovenkant was afgedekt met riet of graszoden. De klamp was echter blootgesteld aan regen en wind en kon daarom schade oplopen. Om de hooivoorraad beter te beschermen werd de steltenberg gebouwd. Het was een constructie van vier staanders met een rieten kap erboven, die omhoog en omlaag kon worden bewogen al naargelang de grootte van de hooihoop (de veel latere opvolger is de ijzeren vijzelberg). De volgende stap die gezet werd tot betere bescherming van het hooi, was het aanbrengen van een houten omtimmering tegen de staanders aan. Zo ontstond een bouwwerk waarin het hooi hoog en droog kon worden bewaard. Het was de kapberg die los van de boerderij stond. Let wel: zo is het misschien gebeurd, het is een veronderstelling. Hoe dan ook, aangetoond

Waarland. Nieuwe kapbergvorm. De roeden horen bij een vijzelberg.

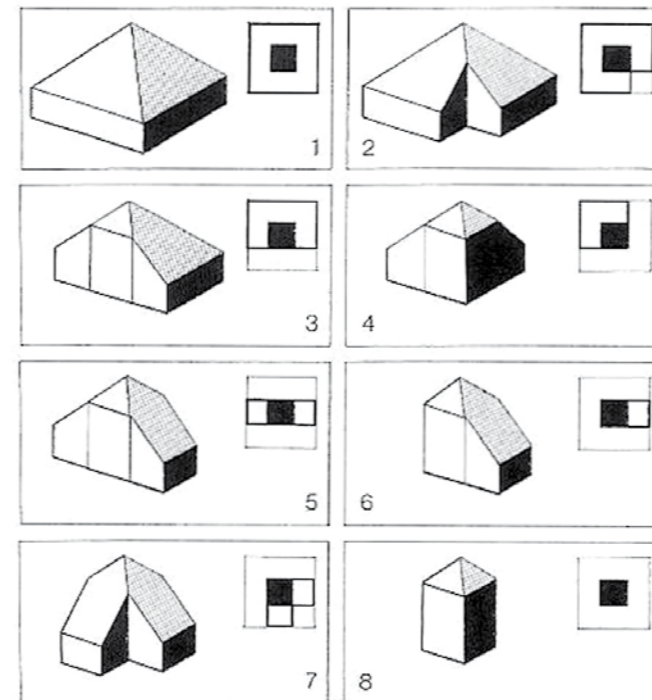

Schagerbrug. Nieuwe kapbergen. Ook hier een kruising met een vijzelberg.

kan worden dat al vroeg in de 17^e eeuw 'vaste' en vrijstaande kapbergen voorkwamen.

Vormen

De kapberg heeft zich door de eeuwen heen gehandhaafd, tot in onze dagen toe. In 1977 heb ik een inventarisatie van kapbergen gemaakt in mijn woonplaats Uitgeest. Hieruit vloeide een schema voort: van stolp tot kapberg (zie afbeelding). Het kan worden gelezen als een reeks afknottingen van de stolp, maar ook omgekeerd: als een serie uitbreidingen van de kapberg. Als je bijvoorbeeld nr. 5 bekijkt, kun je spreken van 'een aan twee zijden afgeknotte stolp'. Maar evenzogoed als 'een aan twee kanten uitgebreide kapberg'. Beide aanduidingen zijn juist. Voor het bouwwerk werden diverse benamingen gebruikt. Er werd gesproken van kapberg, hooi-berg, kaak-berg. Hooihuis of kapschuur. In Uitgeest wordt de term 'barg' gebezigd.

Schema kapbergen en 'onvoltooide stolpen'.

Waar kwamen ze zoal voor? Ze werden gebouwd als extra hooi-berg bij een stolpboerderij. Of als enige hooi-opslag bij het boerenhuis van een kleine boer, al of niet met gemengd bedrijf. Vooral tref je ze aan in veenweidegebieden, op geestgronden en ook hier en daar in Westfriesland, op het 'oude land' dus. In de grote droogmakerijen zie je ze minder vaak. Hoeveel kapbergen er waren is niet bekend, maar het aantal is vrij groot geweest. Alleen al in de Zaan-

streek waren er in 1977 een paar honderd te vinden. De eenvoudigste kapberg is een omtimmerd vierkant met een dak erboven. De vroegste exemplaren hadden rieten kappen, later werden dit pannendaken.

Getrap of gepotdekseld

Het hout kan op verschillende manieren zijn aangebracht. Zo was er de getrapte weeg, waarbij de planken horizontaal, elkaar gedeeltelijk overlappend, werden vastgespijkerd. Een andere manier van beschieten van de gevels was potdekselen. Dan werden twee lagen van verticale ongekantrechte delen, elkaar deels afdekkend, aangebracht. In de 19^e eeuw en later werd ook wel het horizontaal getimmerde rabathout gebruikt. Goten ontbraken in de meeste gevallen. In een van de gevelvlakken dienden een deur en daarboven een of twee luiken voor het binnenhalen van het hooi. Vaak werden ze zwart of bruin geteerd, maar ook groene verf werd gebruikt. Het pannendak was meestal rood van kleur. Een heel bijzondere manier van bekleding van de verticale wanden is die met rode dakpannen. Het is nog een stuk of tien van dergelijke keramische kapbergen ('dakpankapbergen') vooral in en rond de Zaanstreek te vinden. De aantrekkelijkheid van het doelmatige boerengebouw schuilt in de soberheid. Een nagenoeg vierkante vorm met een piramidevormig dak. Meer is het niet, maar ook niet minder. Eenvoud is de stille kracht van de kante vorm. Die maakt het mogelijk om van het bouwwerk in het open landschap te genieten en het eveneens in de bebouwde kom als een verrijking van de omgeving te ervaren.

Vandaag de dag

Het boerenbedrijf is de laatste tientallen jaren danig veranderd. Los hooi opslaan in een vierkant van een stolp of in een kapberg is er niet meer bij. Het gevolg is dat kapbergen buiten bedrijf zijn geraakt. Er worden wel caravans in gestald of een boot of andere spullen. Het risico is dat, omdat ze geen duidelijk nut meer hebben, ze verwaarloosd worden en verkrotten, in de meeste gevallen geldt geen bescherming van enige vorm van monumentenzorg. Dan ligt sloop op de loer.

Een nieuwe bestemming kan redding betekenen voor de gebouwen. Je ziet het de laatste jaren steeds meer gebeuren dat een kapberg verbouwd wordt tot woning, kantoor, atelier of iets anders. Het nadeel van zo'n verbouwing is, dat ramen en deuren in gevels worden geplaatst en de geslotenheid daarmee verdwijnt. Dat moeten we dan maar voor lief nemen en hopen dat de ingrepen niet al te nadrukkelijk zijn. Overigens leent de kapberg zich na verbouwing goed voor bewoning. Dat is omdat na het aanbrengen van vloeren het hoge gebouw veel benutbare ruimtes bevat. In het geval van een grote kapberg bij Monnickendam werd deze zelfs tot een klein hotel omgevormd.

Een tegenwoordige trend is het bouwen van nieuwe kapbergen als woning. Vooral het grote benutbare vloeroppervlak speelt

Je ziet gelukkig dat bestaande kapbergen een nieuwe functie krijgen, veelal met woonbestemming. Ook worden er nieuwe kapbergen gebouwd. Daarbij plaatsen we een voetnoot: de kapberg op het erf met een bestaande stolp dient in samenhang daarmee in volume en hoofdvorm traditioneel te blijven en nabij de stolp gesitueerd; de hooivoorraad was dicht bij de stal. Nieuwgebouwde kapbergen op een locatie zonder stolpbebouwing kan daarentegen wel met de traditionele bouwmassa en -kenmerken ook als hoofd- of bijgebouw in een vrijere architectuurstijl worden gebouwd. Traditioneel of nieuw gebouwd: in plaatsen waar ze nooit gestaan hebben raden wij de bouw van kapbergen af.

Nieuwe Niedorp. Nieuwe, geschakelde kapbergen van goede maat en volume.

■■■ hierbij een belangrijk rol. Want ga maar na: bij een kapberg met een nokhoogte van tien meter ontstaat een bouwwerk van drie bruikbare verdiepingen. Er zijn diverse manieren om aantrekkelijke huizen te bouwen met het uiterlijk van kapbergen als uitgangspunt. Bij een goede toepassing van vorm, materialen en kleuren kunnen prima resultaten bereikt worden. Wat de vorm betreft: deze kan van de voorhanden zijnde traditionele voorbeelden afgeleid worden. Als materialen kunnen hout en baksteen afwisselend worden gebruikt. Voor hout alleen al geldt: geweege planken, gepotdekselde delen, rabathout en staand schot met mes en groef. Over de kleuren: hout kan worden geschilderd met zwart, bruin, grijs, geel groen of wit. Of het kan natureel blijven. Oh ja, vergeet de mogelijkheid van pannen-

wanden niet. Pannen op dak en wanden kunnen dan rood of grijs zijn.

Tot slot

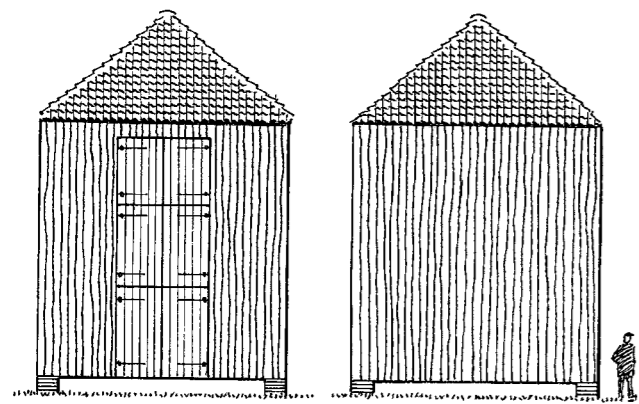
Deze bijdrage is duidelijk geen wetenschappelijke verhandeling. Eerder is het een opstel over de kapberg als zodanig en een pleidooi voor het opnieuw toepassen van de aantrekkelijke verschijningsvorm van dit bouwwerk.

Dit is een samenvatting van het artikel dat in Nieuwsbrief 65 (juli 2011) verscheen. Zie ook de Nieuwsbrieven nrs. 36, 38, 58 en onze website voor meer voorbeelden van kapbergen: boerderijstichting.nl ■

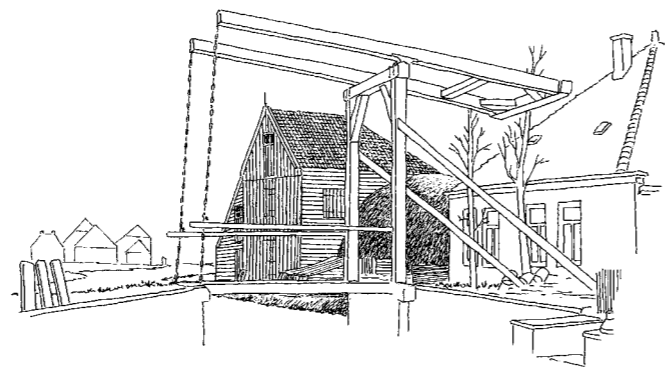
VIER KAPBERGEN

De kapberg van *tekening 1* stond in **Assendelft** voordat hij overgeplaatst werd naar het Openluchtmuseum in Arnhem. Het is een eenvoudig bouwwerk dat bestaat uit een omtimmerd vierkant met daarboven een met pannen gedekt tentdak. Het vierkant is op dezelfde manier geconstrueerd als dat van een stolp: vier poeren met daarop staanders, met dakbalken en zwingen. De wanden zijn betimmerd met ongekantrechte staande planken, ook wel schaal-delen genoemd. Dit type kapberg is ongeveer het basismodel voor de Noord-Hollandse houten hooibergen. Op velerlei wijzen werd van dit model afgeweken met aangebouwde stallen en andere ruimtes en met verschillende daken. Een afwijkend type is te vinden in **Grootschermer**. *Tekening 2* toont de achterzijde van een kapberg met een

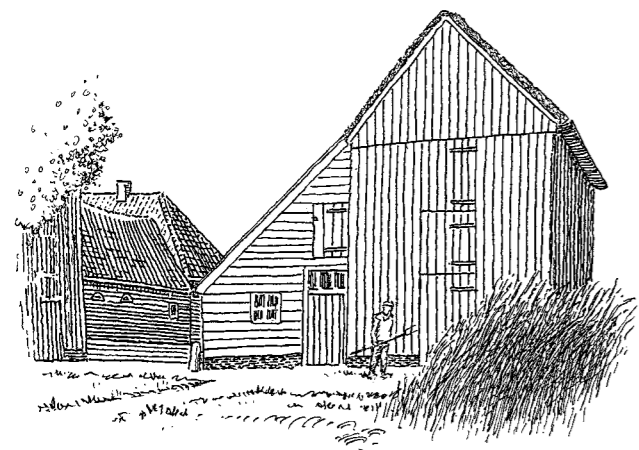
rietgedekt zadeldak en twee blinde topgevels. Aan de linkerkant zie je een afhuiving met daarin een stal. Dergelijke afhuivingen komen veelvuldig voor. Het bijzondere van het gebouw schuilt in de topgevels en het zadeldak. In het eilanddorp **De Woude** stond een ander exemplaar. Die had aan de voorgevel wel een topgevel, maar aan de achterzijde een schuin aflopend dakschild. Ook deze berg had aan de linkerkant een afhuivend gedeelte. Het was een aardig ensemble zoals *tekening 3* laat zien. Met een kapberg, een hooiklamp, een ophaalbrug en een stolpboerderij. Aan de Nauernasche Vaart bij **Assendelft** staat een kapberg van *tekening 4*. Hij heeft een schildvormig dak met een nok van een viertal meters lang. In dit geval gaat het om een kapberg met een constructie van een vierkant waar later een tweede vierkant tegenaan gebouwd is. Zo is de lange kapberg ontstaan. Zulke lange kapbergen komen niet vaak voor. In Westzaan en omgeving heb ik er drie aangetroffen. ■

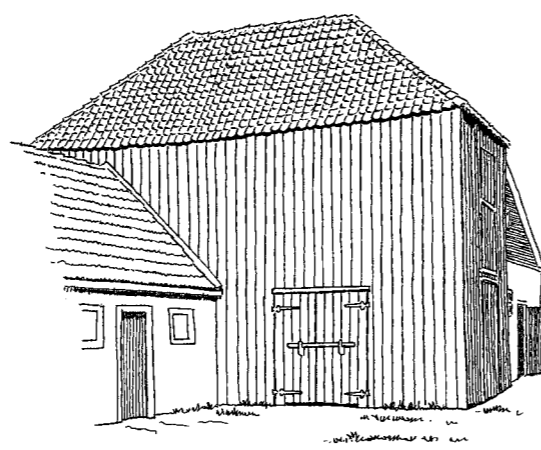
Tekening 1: Aanvankelijk in Assendelft, nu in Nederlands Openluchtmuseum.

Tekening 3: De Woude.

Tekening 2: Grootschermer.

Tekening 4: Bij Assendelft.

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen 072-5816888 stolpen@xs4all.nl NL69INGB0000338181 *kvk* 41235378 www.boerderijenstichting.nl
 betr.: Omgevingswet ons nummer: HdV/EV 08-28 datum: 18 augustus 2016

Aan de leden van de gemeenteraad

Geachte raadsleden,

Ook in uw gemeente worden voorbereidingen getroffen om de overgang naar de nieuwe Omgevingswet vorm te geven. Veel gemeenten bereiden nu reeds een omgevingsvisie voor. In een omgevingsvisie wordt richting gegeven aan het ruimtelijke beleid voor de komende decennia. Bijvoorbeeld waar gebouwd zou kunnen worden, maar ook om aan te geven wat van bijzondere waarde is. Objecten en plekken van bijzondere cultuurhistorische waarde waar de bevolking trots op is of waarmee de identiteit van uw gemeente wordt onderschreven. Zaken waarom de inwoners zich thuis voelen in hun woonplaats. De stolp is in Noord-Holland een object dat kenmerkend is voor de identiteit van ons gebied. Met name in de gemeenten met dorpskeren en veel buitengebied is de stolp een herkenbaar en breed gewaardeerd bouwwerk. De stolp is voor de melkveehouderij al lang niet meer de efficiënte samenvoeging van bedrijfsgebouw en woning. De schaalvergroting in de veeteelt en de milieueisen hebben een ander bedrijfstype noodzakelijk gemaakt. De stolp is gebleven als woning of als bedrijfspand of een combinatie ervan.

De wens het beeld van de karakteristieke stolpen te behouden wordt door zowel de Provincie als de gemeenten boven het Noordzeekanaal breed gedragen, maar daar is wel specifiek stimulerend beleid voor nodig. Een stolp bewonen en renoveren is relatief duur maar door adequaat planologisch- en erfgoed beleid is het wel goed mogelijk het behoud van stolpen en het vitaal houden van deze kenmerkende bouwwerken te stimuleren. Omdat er elk jaar toch stolpen verdwijnen door leegstand, verwaarlozing, sloop of brand is aandacht in het beleid gewenst. Slechts ca. 10 % van de stolpen is door een monumentenstatus beschermd. Voor behoud en herbestemming is het beslist niet nodig alle stolpen als monument aan te wijzen. Met een goed ruimtelijk beleid en effectieve bepalingen in het omgevingsplan om sloop te voorkomen en in het afwijkingenbeleid ruimere herbestedingsmogelijkheden te creëren kan stimulerend beleid gevoerd worden. In de omgevingsvisie legt u slechts vast dat uw gemeente een actief stolpenbeleid wil voeren. Het beleid werkt u later uit in een specifiek beleidsplan of direct in het omgevingsplan. De Boerderijenstichting en MOOI Noord-Holland kunnen uw gemeente helpen met het opstellen van een beleidsnota of het implementeren van een effectief stolpenbeleid in het omgevingsplan.

Wij vertrouwen erop dat ook uw gemeente de wens om tot een ruimtelijk goed en effectief stolpen beleid te komen zal vastleggen in de omgevingsvisie! Het huidige areaal aan stolpen in uw gemeente is te vinden op de Beeldbank van de Boerderijenstichting. Wij wensen u veel succes om tot een passende omgevingsvisie te komen.

Met vriendelijke groet, p/o

Evert Vermeer, voorzitter Boerderijenstichting Noord-Holland Vrienden van de stolp

...een iets verschoven stolp in Egmond!

SCHREPEL 12 DE GOORN - TEL.: 0229 - 540996

WWW.MAARTEN-KONING.NL

KWANTES
makelaardij

Middenweg 9 | Postbus 15 | 1619 BL Andijk | Tel. 0228 - 59 22 44
info@kwantesmakelaardij.nl | www.kwantesmakelaardij.nl

TE KOOP
Oost-Mijzen 5-5a Avenhorn

Onder architectuur gebouwde, sfeervolle en prachtig gelegen **NIEUWE STOLPBOERDERIJ** op ca. 01.53.75 ha eigen grond met opstallen.
Een uniek project waarbij nr. 5 geheel woonklaar is. Nr. 5a is in casco+ staat en is geheel naar eigen smaak en wens in te richten.

GEHEEL OF APART TE VERWERVEN.

de sleutel tot agrarisch bezit

PRONK STAAT VOOR VAKMANSCHAP

PRONK BOUW

nieuwbouw
verbouw
onderhoud
restauratie

Machinestraat 2, Postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon (0226) 39 13 74, fax (0226) 39 20 32

E-mail: info@pronkbouw.nl, website: www.pronkbouw.nl

Aannemersbedrijf M. Duinmaijer B.V.

Nieuwbouw
Utiliteitsbouw
Verbouw
Onderhoud
Restauratie
Kozijnen en lijstwerk

M.C. van Voordenstraat 2
1483 GB De Rijp
tel.: 0299 673487
duinmaijer@duinmaijer.nl
www.duinmaijer.nl

SIJM
RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

MOOIE PRESENTATIE

'Mooi Noord-Holland', voorheen Welstandszorg, bestaat 100 jaar en dat is gevierd met een aantal dagvullende manifestaties verspreid over de provincie. Telkens werd een enorme luchtfoto van 60 bij 30 meter uitgerold die -druk belopen- een mooie indruk gaf van maat, schaal, infrastructuur, linten en concentraties van allerlei bebouwing. Het ochtendgedeelte was daarbij ingeruimd voor toelichting en inspraak op de Leidraad Cultuurhistorie en Landschap van de provincie Noord-Holland. In drie werkgroepen werden regionale casussen behandeld. In Hoorn (9 sept.), Den Helder (13 sept.) en Purmerend (16 sept.) presenteerden Irma Stroet en Peter van Zutphen, bestuursleden en ambassadeurs van de Boerderijstichting Vrienden van de Stolp, een statement voor de aanwezige vertegenwoordigers van provincie, gemeenten en instellingen.

De Boerderijstichting zet zich in voor het behoud van stolpen in het Noord-Hollands landschap. Ook bevorderen wij de verantwoorde bouw van nieuwe stolpen. Wij adviseren over de bouw, onderhoud en mogelijkheden. Dit kunnen wij doen door de opgebouwde kennis en onze databank van stolpen. Kijkt u hiervoor eens op onze website. We hebben 5500 stolpen in ons bestand, met daarin minimaal 11.000 trotse eigenaren/bewoners.

Stolpen zijn een onmisbaar onderdeel van ons landschap in Noord-Holland. We zijn trots op onze stolpen. Zoals we hier bijeen zijn vinden we allemaal de ruimtelijke kwaliteit belangrijk, en daar willen we ons voor inzetten. De stolp heeft hierin, volgens ons, een belangrijke plek als het gaat om cultureel erfgoed, recreatie, wonen en werken.

Het lijkt zo vanzelfsprekend. De stolp is een belangrijke eyecatcher in ons landschap. Denk maar eens aan de Westfriese Omringdijk. Aan de Omringdijk staat maar liefst 100 stolpen. Zij bepalen voor een belangrijk deel het karakter van het landschap. Echter het is niet meer vanzelfsprekend, wij bevinden ons op een keerpunt in de geschiedenis. Per jaar verdwijnen er 20 stolpen uit Noord-Holland. De stolp wordt nauwelijks meer gebruikt voor agrarische doeleinden. Het boeren vindt niet meer plaats in een originele boerderij, dat moeten we onder ogen zien. Hoog tijd voor een nieuwe rol voor de stolp met nieuwe bestemmingen.

De bewoners en eigenaren restaureren, investeren en gaan nieuwe activiteiten ontwikkelen om hun stolp in stand te houden. Een avontuurlijk bestaan. De stolp vormt een bron van inspiratie, denk aan flexwerkplekken, ateliers, ambachtelijke beroepen, horeca, B&B, winkeltjes, enz.

Uitdaging

Aantrekkelijke landschappen en cultuurhistorische unieke objecten bepalen in sterke mate het succes van de toeristische sector, ook hier in deze regio. Het is een uitdaging voor de gemeenten en de provincie om de kernkwaliteiten van het landschap in de regio te benutten en te versterken in de ruimtelijke plannen. Financiële ondersteuning van bewoners en eigenaren is nodig: geen ingewikkelde subsidie-aanvragen, maar wel tegemoetkomingen in belastingaftrek, 6% btw regeling, laagrentende leningen en subsidie voor verduurzaming en behoud van het waardevol erfgoed.

Hoe gaan we leegstand voorkomen? Hoe maken we het de geïnteresseerde kopers makkelijk om een stolp te kopen en naar wens in te richten? En hoe zorgen we dat we sloop van stolpen, vernietiging van cultureel erfgoed, voorkomen? Slopen en nieuw-bouwen is goedkoper dan verbouwen. Het is lang niet altijd nodig. Dergelijke zaken willen we graag in overleg met u oppakken. Mooi Noord-Holland voor de komende 100 jaar.

De Vrienden van de Stolp staan klaar.

NIEUWE KANSEN VOOR DE STOLP

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft 'Mooi Noord-Holland', adviseurs Omgevingskwaliteit (v/h Welstandszorg) het rapport 'Kansen voor de stolp in Noord-Holland', samengesteld en de provincie aangeboden. Een overzicht van bedreigingen en mogelijkheden voor bescherming, behoud en ontwikkeling van stolpboerderijen in Noord-Holland. Aan het rapport is meegewerkt door de Boerderijstichting Noord-Holland.

HOEVEEL STOLPEN WAAR?

De aantallen zijn gebaseerd op de telling van stolpen door historische verenigingen en overige vrijwilligers in de jaren 2001-2008 en vermeld in de Boerderijen Beeldbank (www.boerderijenstichting.nl), aangevuld met bij ons bekende, latere mutaties. Ook zijn in cursief vermeld de aantallen die gemeenten in een enquête zelf hadden opgegeven.

310 Gemeente Alkmaar (geen opgave)

- 18 Alkmaar
- 9 De Rijp
- 18 Driehuizen
- 19 Graft
- 33 Grootchermer
- 14 Koedijk
- 9 Marken-Binnen
- 3 Oost-Graftdijk
- 37 Oterleek
- 8 Oudorp
- 14 Schermerhorn
- 30 Starnmeer
- 39 Stompvoren
- 6 West-Graftdijk
- 53 Zuidchermer

69 Gemeente Amsterdam (geen opgave)

- Amsterdam-Noord: Belmermeer, Durgerdam, Holysloot, Kadoelen, Oostzanerwerf, Ransdorp, Schellingwoude, Zuiderwoude, Zunderdorp

355 Gemeente Beemster (355)

- 84 Middenbeemster
- 79 Noordbeemster
- 111 Westbeemster
- 81 Zuidoostbeemster

272 Gemeente Bergen ('schatting tussen 100 en 200')

- 88 Bergen-Binnen
- 31 Egmond-Binnen
- 47 Egmond aan den Hoef
- 1 Egmond aan Zee
- 105 Schoorl, Schoorldam, Camperduin, Groet

4 Gemeente Beverwijk (geen opgave)

- 4 Beverwijk

100 Gemeente Castricum (geen opgave)

- 18 Akersloot
- 16 Bakkum
- 31 Castricum

- 9 De Woude
- 26 Limmen

48 Gemeente Den Helder (geen opgave)

- 8 Den Helder
- 40 Julianadorp

342 Gemeente Drechterland (281)

- 51 Hem
- 18 Hoogkarspel
- 26 Oosterblokker
- 7 Oosterleek
- 37 Schellinkhout
- 64 Venhuizen
- 46 Westwoud, Binnenwijzend
- 93 Wijdenes

33 Gemeente Edam-Volendam (53)

- 19 Edam
- 11 Purmer
- 3 Volendam

15 Gemeente Enkhuizen (geen opgave)

- 15 Enkhuizen

31 Gemeente Heemskerk (geen opgave)

- 31 Heemskerk

189 Gemeente Heerhugowaard (187)

- 171 Heerhugowaard
- 18 Veenhuizen

53 Gemeente Heiloo (53)

- 53 Heiloo

591 Gemeente Hollands Kroon (geen opgave)

- 43 Anna Paulowna
- 43 Barsingerhorn
- 41 Breezand
- 25 Den Oever, Oosterland
- 7 Haringhuizen
- 85 Hippolytushoef, Stroe
- 4 Kolhorn
- 23 Langereis
- 40 Lutjewinkel
- 12 Moerbeek
- 55 Nieuwe Niedorp
- 31 Oude Niedorp
- 26 't Veld
- 23 Westerland
- 73 Wieringerwaard
- 35 Winkel
- 25 Zijdewind

78 Gemeente Hoorn (75)

- 16 Hoorn, Bangert, Koewijzend
- 15 Westerblokker
- 37 Zwaag
- 10 Zwaagdijk-West

379 Gemeente Koggenland ('onbekend')

- 39 Avenhorn + Grosthuizen
- 40 Berkhout
- 28 Bobeldijk
- 9 De Goorn
- 52 Hensbroek, Wogmeer(26)
- 41 Obdam
- 19 Oudendijk
- 3 Rustenburg
- 6 Scharwoude
- 54 Spierdijk, Wogmeer(9), Bobeldijk(3)
- 59 Ursem
- 29 Zuidermeer, Noordermeer, Baarsdorpermeer

41 Gemeente Landsmeer (geen opgave)

- 3 Den Ijp
- 21 Landsmeer
- 17 Purmerland

72 Gemeente Langedijk (geen opgave)

- 2 Broek op Langedijk
- 17 Koedijk
- 5 Noord-Scharwoude
- 30 Oudkarspel
- 10 Sint Pancras
- 8 Zuid-Scharwoude

574 Gemeente Medemblik (ca.435)

- 34 Abbekerk
- 43 Andijk
- 42 Benningbroek
- 42 Hauwert
- 7 Lambertschaag
- 3 Medemblik
- 22 Midwoud
- 38 Nibbixwoud
- 8 Onderdijk
- 44 Oostwoud
- 44 Opperdoes
- 36 Sijbekarspel
- 69 Twisk
- 18 Wervershoof

- 79 Wognum
- 46 Zwaagdijk-Oost

21 Gemeente Oostzaan (geen opgave)

- 21 Oostzaan

279 Gemeente Opmeer (geen opgave)

- 35 Aartswoud
- 53 De Weere
- 82 Hoogwoud
- 15 Langereis
- 23 Opmeer
- 53 Spanbroek
- 18 Zandwerven

44 Gemeente Purmerend (43)

- 44 Purmerend

555 Gemeente Schagen ('onbekend')

- 54 Burger(vlot-)brug
- 59 Callantsoog
- 32 Dirksborn
- 22 Eenigenburg
- 8 Groenveld
- 7 Kalverdijk
- 8 Krabbendam
- 36 Oudesluis
- 9 Petten
- 73 Schagen
- 45 Schagerbrug
- 19 Schoorldam
- 25 Sint Maarten
- 39 Sint Maartensbrug
- 6 Sint Maartensvlotbrug
- 20 Tuitjenhorn
- 8 Valkkoog
- 36 Waarland
- 49 Warmenhuizen

8 Gemeente Stede Broec (geen opgave)

- 5 Bovenkarspel
- 2 Grootebroek
- 1 Lutjebroek

316 Gemeente Texel (geen opgave)

- 30 De Cocksdorp
- 30 De Koog
- 43 De Waal

- 116 Den Burg
- 78 Den Hoorn
- 19 Oudeschild

56 Gemeente Uitgeest (geen opgave)

- 7 Busch en Dam
- 44 Uitgeest
- 5 Stierop

193 Gemeente Waterland (geen opgave)

- 57 Broek in Waterland
- 12 Ilpendam
- 24 Katwoude, De Zedde
- 1 Marken
- 15 Monnickendam
- 4 Monnickmeer
- 16 Overleek
- 24 Purmer
- 7 Uitdam
- 13 Watergang
- 20 Zuiderwoude

143 Gemeente Wormerland (geen opgave)

- 19 Jisp
- 29 Wormer
- 69 Wijdewormer
- 22 Spijkerboor
- 6 Oost-Knollendam

145 Gemeente Zaanstad (ca.100)

- 91 Assendelft
- 3 Haaldersbroek
- 1 Koog aan de Zaan
- 6 Krommenie
- 7 Krommeniedijk
- 1 West-Knollendam
- 27 Westzaan
- 3 Zaanadam + Zaanse Schans
- 3 Wormerveer

181 Gemeente Zeevang (49)

- 25 Beets
- 6 Hobrede
- 22 Kwadijk
- 41 Middellie
- 11 Schardam
- 19 Oosthuizen, Etersheim
- 57 Warder

De stolp solitair (Verenigde Harger- en Pettemerpolder).

Stolpen in (dijk-)lintbebouwing, Koedijk.

Stolp als stadsboerderij, Monnickendam.

J.C.J. van Kampen

Postbus 287 1740 AG Schagen
 Mobiel: 06-103 004 63
 jcj.vankampen@quicknet.nl

- Architectuurhistoricus
- Kleurenarchitect
- Meesterschilder
- Erkend taxateur inboedels en nalatenschappen

Presentaties over:

- Architectuur
- Kleurgebruik
- Regiogeschiedenis

SANDER DOUMA ARCHITECTEN BNA
 www.sanderdouma.nl 072-503 98 47

onderlinge DE VEENHOOP

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden. Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steen/riet vanaf 1,60 ‰/o en woning steen/schroefriet vanaf 0,80 ‰/o.

Hoornseweg 2, 1687 ND WOGNUM, telefoon 0229 57 22 57
 www.ovmdeveenhoop.nl, info@ovmdeveenhoop.nl

WEIJNTJES
 HANG- EN SLUIFWERK

Amsterdam Bussum 's-Hertogenbosch

WWW.WEIJNTJES.NL

Voor alle rieten daken
 www.kooijmanrietdekkers.nl

Kooijman Rietdekkers

Rietdekbedrijf J.P. Kooijman B.V.
 Ruigeweg 119A, Schagerbrug
 T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/- platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

GRATIS INSPECTIE
 OP HOUT-AANTASTING

MEER DAN 50 JAAR 'DE GROOTSTE VRIEND VAN DE STOLP'

Van Lierop
 Conserveert & Herstelt Hout | Verdrift Vocht

Specialist op het gebied van o.a.

- Houtworm- en boktorbestrijding
- Herstel van rotte balkgedeelten
- Vochtbestrijding en kelderafdichting

072 574 18 56 - www.vanlierop.nl

NIET ZONDER HOOP

Kanaaldijk 91, Bergen. Al 11 jaar een ruïne maar niet zonder hoop.

11. BERGEN / N9

Achttien jaar geleden voerde onze Boerderijenstichting actie om de sloop van stolpen langs de N9 te keren (zie ook onze Nieuwsbrieven 22, 44 en 46). Toen moesten er 15 exemplaren wijken voor de aanleg van de ventweg langs de N9, ook bekend als de Helderseweg Alkmaar - Den Helder. Het lukte ons na slopend overleg met Rijkswaterstaat en de gemeente Bergen uiteindelijk om drie stolpboerderijen langs de Kanaaldijk verplaatst te krijgen achter de rooilijn van de toen nieuwe ventweg. In nieuwbouwstaat wel te verstaan en ingebreed in het bestaande bestemmingsplan. Destijds een succes. Met deze geclusterde herbouw bleef namelijk het karakteristieke beeld van stolpdaken aan weerszijden van het Noord-Hollands kanaal in stand.

Eén stolpboerderij ontsprong destijds de dans en mocht als opslagschuur in de decibellenzone worden gehandhaafd. In 2006 brandde deze stolp echter af en sindsdien resteerden nog slechts geblakerde muren waarbinnen een gebroken en zwart vierkant met amper een helft van de gemetselde schoorsteen te herinnering aan een stolp trachtten te bewaren. Het verhaal van deze stolp past helemaal in het veelzijdige beeld van de bedreigde stolp. Verschillende opeenvolgende gebeurtenissen en een brand hebben geleid tot vergaand verval en -bijna- tot verdwijning. Maar het beeld van een stolpboerderij blijkt sterk, zo niet oersterk. Want, zelfs in een 'hopeloos' geval als dit gloort er na jaren toch ... hoop.

Steigers en bouwborde

Aan het begin van deze zomer zijn er plotse-ling activiteiten waarneembaar. De locatie wordt eerst opgeruimd, er ontstaat weer enigszins zicht op het boerenerf. Later verschijnen er steigers, weer later volgt een schafteek en een ecotoilet. Weer even later een aantal bouwborde. Er worden muren opgetrokken, kozijnen gesteld en staat er als bij toverslag een (stalen) vierkant binnen die muren. Wat gaat hier gebeuren? Voor elke stolpenliefhebber veroorzaken dergelijke bouwactiviteiten buitengewoon prettige hartkloppingen. Alle reden voor navraag. Aannemer H. Tielemans is sinds mei in opdracht van de fam. Pool uit Alkmaar aan de gang om de stolpboerderij weer van de grond af op te bouwen. "Op het perceel was het een rommeltje en behalve (te veel) struiken en bomen stonden er alleen nog een paar muurfragmenten overeind, zelfs die hebben we nog gesloopt voor we met de herbouw konden beginnen. Alleen de voor-gevel is gestut". Verder wordt alles opgetrok-ken naar bouwtekeningen van P.T. Architec-ten in Broek op Langedijk, op het grondplan van de bestaande fundering. Die is aange-past aan de moderne eisen met onder andere van voor tot achter een grondplaat van beton.

Bouwvergunning

De gemeente Bergen verstrekke een vergun-ning op basis van het ingediende bouwplan. De gemeente toetste het op basis van het

Onder de titel 'Niet zonder hoop' brengen wij bedreigde stolpen onder de aandacht. Omdat blijkt dat steeds meer stolpen in leegstand vervallen en schijnbaar doelloos afglijden naar een roemloos einde. Eerst raakt de stolp in onbruik, met leegstand en het ontbreken van (zichtbaar) onderhoud tot gevolg. Dit begin van verwaarlozing leidt in de meeste gevallen tot verval. Wat is hiervan de oorzaak? Kan het tij van verdergaand verval gekeerd? Vaak onbekend. Wij willen dit fenomeen registreren in een ultieme poging tot behoud. Een actie die naar onze mening niet zonder hoop is.

Actie Red stolpen langs de N9, 1998. Rechts nr. 91.

vigerende bestemmingsplan. Veranderde inzichten, verbeterde isolatietechnieken en het besef dat de herbouw van een stolpboer-derij mét schuur op deze plek de beleving van het stolpdakenlandschap in relatie tot die aan de overkant (Koedijk) van het kanaal meerwaarde zou opleveren, woog voor de gemeente mee in het voordeel van het plan tot herbouw. Bovendien zouden dan ook de gemeentelijke inspanningen, zoals in het verleden gedaan met de verplaatste stolpen, in belangrijke mate bijdragen aan een consistent beleid voor stolpbehoud.

Hoe het ook zij, brand en sloopspoek ten spijt, wanneer de tijd er rijp voor is en één enkele particulier bereid is om in een gedegen stolpen(herbouw)plan te investe-ren, kan een overheidsinstelling als de gemeente Bergen de zaak beargumenteerd heroverwegen om tot een cultuurhistorische- en landschappelijk verantwoorde (her) bestemming te komen. Deze rubriek toont eens te meer aan dat ie volstrekt niet zonder hoop is.

Dit is nummer 39 in de serie Binnenkijker, verhalen en beeld over de binnenkant van stolpboerderijen. Samengesteld door Willem Messchaert (teksten) en Mart Groentjes (foto's). Voor deze Binnenkijker ging Joop van Diepen op pad voor de beschrijving. Hij is een achterneef van de bewoner van de bijzondere hoeve Buitenrust in Westerblokker. In het authentieke interieur werden ook de familieverbanden ontrafeld.

En daar liepen we over het betonnen bruggetje naar de niet-erg-passende voordeur. Nee, we hoefden niet aan te bellen, dat kon ook niet want een deurbel ontbrak. Jan Vlaar had de deur al open en nodigde ons uit naar binnen. Op de koegang, de lange regel met de groep, de drinkbakjes, de koeschotten, de blauwbakken tegels en de blauwe schotten. Opeens gingen we twee, drie generaties terug in de tijd. Jan Vlaar mag zich al enkele jaren tachtiger noemen. Hij is geboren en getogen op deze statige stolp waar nog een wegsloot is: het bruggetje en de stijlvolle ijzeren poort op de dam hebben hun functie behouden. Jan nam als enigzoon het bedrijf over van vader Tamis en moeder Marie, die de boerderij in 1923 van de familie Blaauw kochten. Als vrijgezel boerde Jan door tot 1995 toen de landerijen werden ingericht als educatief centrum en natuurpark 'Mak Blokweer'.

Enige tijd geleden gaf onze secretaris Mart Groentjes te kennen graag eens de roemruchte boerderij te bezoeken. Alleen al de smuiger zou een bezoekje al meer dan waard zijn, zo was hem bekend. Derhalve bood ik aan dit te regelen: ik kende de eigenaar en ook ik brandde van nieuwsgierigheid om al het authentieke van de stolp met eigen ogen te aanschouwen. Daar stonden we dus met Jan op de koegang die vertelde hoe de familie Vlaar aan de voorzijde de zomerstal had: de stijl tussen twee stallen kon probleemloos verwijderd worden, er werden beunen en kleden gelegd, tafel en stoelen geplaatst en de familie woonde daar tot de beesten in het najaar weer hun plaatsen opeisten. Ja, op de koegang was natuurlijk ook een waterbak. Jan pompte vroeger het water in de drinkgoot. De bedstee op de koegang, de koes/koejes/koets is er nog, nu als opslagruimte.

De smuiger, tegelschouw

Maar eerst naar de woonkamer, naar de smuiger. Het grote moment! Achtelooos introduceerde hij ons dit ware kunstwerk. Wat indrukwekkend. De paarse tegeltjes met telkens een anderere, arcadische afbeelding: geaccidentieerd terrein met ruïnes, kasteeltjes, molens, mensen, koeien. Ook

enkele tableaus met alleen koeien, een paard, maar ook met de kruisiging van Christus en diens hemelvaart. Dit alles duidt onmiskenbaar op de achttiende eeuw. Op de voormuur van de stolp vermeldt evenwel een gedenksteen dat deze gelegd is op 2 mei 1862, door Grietje Mettes. De smuiger komt dus uit een andere boerderij, niet op dit perceel want dat was onbebouwd op de eerste kadastrale kaart.

Intussen vergapen we ons ook aan de kleurstelling van de deuren en wanden in de woonkamer: nog geheel vanouds. En als we door de fraaie schuifdeuren in de voorkamer komen zien we een plafond van planken met in het midden en in de hoeken onverwachts een schildering met bladeren en bloemmotieven. En deze komen we ook in de slaapkamer tegen. Deze boerderij werd blijkbaar gebouwd met niet alleen allerlei bedsteden maar ook met een heuse (blauwe) slaapkamer!

Jan leidt ons verder naar de dars aan de achterzijde van de stolp; de darsdeuren zitten aan de zijkant, waar het meeste land lag. Vanaf de dars hebben we zicht op het imposante vierkant dat nog in uitstekende conditie verkeert. Een ander intrigerend onderdeel van de boerderij is natuurlijk de rouw- en trouwdeur met opvallende gietijzeren deurroosters, o.a. een vaas met bloemen. Boven de deur met deurkalf prijkt een bovenlicht, eveneens van gietijzer.

"Nei, vader Tames wou voor gien prois deur deuze deur", vertrouwt Jan ons toe. Net als bij moeder Marie is vader bij het overlijden uitgedragen door de darsdeuren. De rouw- en trouwdeur kan eigenlijk ook niet open want is aan de binnenzijde gebarricadeerd. En dan zien we het naambordje: Hoeve Buitenrust. Voor de verklaring daarvan moeten we terug naar de tijd dat Hoorn nog een garnizoensplaats was. Marcherende soldaten mochten hier even buiten uitrusten in de walkant. De rietgedekte stolp heeft aan twee zijdes een pannenspiegel, voorzien van geglaazuurde zwarte Hollandse pannen. Aan de achterzijde is een boenhok met een uitgebouwde schoorsteen, zo ook een opgemetseld toilet. Dat deze bijzondere boerderij op de rijksmonumentenlijst prijkt, spreekt voor zich. Ook de ijzeren toegangspoort wordt als zeer waardevol beoordeeld. De veestalling stond ook op de lijst maar die is enkele jaren geleden door een storm ingestort. Het onderhoud van dit monument laat zeer te wensen over. Jan is daar gelaten onder. Onze aanmoediging om de kapotte goot aan de zijkant te vernieuwen wordt door Jan afgedaan met: "Och nei moin, wort die muur toch hillegaar venuwd".

We nemen afscheid en bedanken voor de gastvrijheid en voor het delen in geheimen van deze boerenhoeve. We lopen weer over het betonnen bruggetje, kijken nog eens achterom en hopen het beste voor de toekomst.

STOLPEN IN DE KUNST

De stolp is al eeuwenlang een onderwerp geweest bij beeldende kunstenaars. Niet verwonderlijk natuurlijk want de boerenpiramide is dominant aanwezig in landschap en dorpen van Noord-Holland. Met de aandacht voor Gerrit van Blaaderen (in Nieuwsbrief 84) en Pablo Picasso (in Nieuwsbrief 85) maakten we al een begin met wat nu een serie wordt: de stolp, verbeeld door kunstenaars. Door de tijd heen en in uiteenlopende stijlen.

DIRK BREED

Niemand kon het landschap van Noord-Holland-Noord zo treffend en eigenwijs verbeelden als Dirk Breed. De vormen, de kleuren, het licht: 'landschappen die iedereen herkent maar niemand kent' (aldus kunstkenner Rob Bouber). Met sterke lijnen en niet alledaags, intens kleurgebruik dat direct associatie oproept met de strakke weidsheid van zijn belangrijkste werkgebied, rond Kolhorn.

Daar, aan de Westfriese Omringdijk, werd hij in 1920 geboren en woonde er lange tijd voor hij met zijn vrouw Lia naar Amsterdam en later Waverveen verhuisde. Hij volgde de Rijks-

academie in Amsterdam en ontving in 1952 de Koninklijke Subsidie voor de Schilderkunst.

'Een schilderij bouwt zichzelf op' zei Dirk, 'je werkt gewoon laagje voor laagje, tot je niet verder wilt. Ik schilder geen schaduwen, beperk me tot kleurvlakken en suggereer daarmee ruimte, maar niet op een impressionistische manier. Ik schilder expressief en ben er niet op uit om de kracht van de natuur te benadrukken. Een figuurtje in een weidse polder accentueert de eenzaamheid, ik doe dat om de ruimte aan te geven. Ik word er blij van'.

Dijken, vaarten, stolpen

In het oeuvre van Dirk Breed (1920-2004) zijn overal de sporen van de mens in het landschap zichtbaar, of het nou de bebouwing betreft of de aangelegde dijken, zelfs hekken, telefoonpalen, verkeersbordjes en een eenzame tankwagen. Tastbare restanten van menselijke aanwezigheid die andere schilders van landschappen vaak juist liever weglaten. Dirk Breed zag ook de kracht van de stolpen, piramides aan water en dijken. Hier zien we een ingekleurde tekening die zonder twijfel de Westfriese Omringdijk tot onderwerp heeft, met stolp en dijkhuisjes. Het zal het buurtschap Kreil zijn of Poolland, in zijn woon- en werkgebied waar hij zulke onvervangbare kunst heeft gemaakt. ■

GEVEN MET DE GEEFWET

De inkomsten van onze Boerderijstichting werden in 2015 voor 85% gevormd door de bijdragen van de leden/donateurs (€ 20.000,-) en voor 15% door bijdragen voor de Advisering en Ledenexcursies (€ 3.500,- tezamen € 23.500,-). De bijdragen uit Advisering en Ledenexcursies dekken vrijwel de kosten van deze activiteiten. Met de bijdragen van leden/donateurs worden de kosten gedekt voor het voeren van het secretariaat (werkzaamheden en huur), het onderhouden van de website en de Boerderijen Beeldbank en de productie en verzending van de vier kwartaal-Nieuwsbrieven.

Ambities

De ambities van onze Boerderijstichting reiken verder dan de financiële mogelijkheden die wij op dit moment hebben.

Er staat een aantal projecten op de rol waar extra financiering voor nodig is zoals:

- Herziening en actualisering van de Boerderijen Beeldbank (5.500 stolpen);
- Actualisering van de uitgave 'Vierkant achter de stolp', handreiking voor gemeenten;
- Samenstelling van een voorbeeldpakket 'Duurzaamheid' voor website en presentaties;

- Publicatie in boekvorm over de Dakpankapbergen.

Een mogelijkheid om onze financiële positie te verbeteren is te wijzen op het feit dat de Boerderijstichting Noord-Holland is aangewezen als ANBI. Dit betekent dat giften voor de schenker aftrekbaar zijn in de inkomsten- en vennootschapsbelasting. Op de website www.daargeefjeom.nl van het Ministerie van OC&W zijn de precieze voorwaarden vermeld voor het verlenen van een gift, van zowel particulieren als bedrijven. Wij nodigen u van harte uit om, als u een gift overweegt, de Boerderijstichting in uw overwegingen mee te nemen! ■

KIEK 37

Vroegere situatie.

Zeegebuurte in 2015.

'Niet zo maar een boerderij' zegt Jaap de Wit, kenner bij uitstek van stolpen in zijn opus magnum *Boerenleven in de regio Schagen*. Want dat is 'm en daar staat ie: Zeegebuurte, een enorme stolp met dubbel vierkant en twee (!) ronde schoorstenen. In de polder Burghorn bij Schagen en gebouwd in 1870. Jeanette Koedijk, de huidige bewoonster, weet er ook meer van en seinde dat ons door. De foto van Kiek 37 dateert uit de tijd dat de familie Leegwater hier woonde. Dochter Nelly trouwde nadien met Jacob Keetman die er ook een soort museum in onderbracht. Jeanette en Wouter van Egteren kochten de stolp in 2010 en wonen na de verbouwing nu in de achterste helft. Ze gaan zorgvuldig om met de historische details zoals de waterput, zonnerakken, bedstee-deuren en rijtuigkamerdeuren.

KIEK 38

Deze stolpboerderij hoort in de categorie 'jetsers', aldus de spontane reactie van onze bouwkundig adviseur Piet Tamis toen hij de foto van deze kiekstolp zag. Zijn kwalificatie is zo recht als een waterpas, want de stolp in kwestie is er een van groooot formaat. De hulpvraag komt deze keer uit Andijk en nadere aanwijzingen op de achterzijde van de foto ontbreken. Dus ...

Een 'jetser' vol Friese golfjes

Het grote formaat is inderdaad het eerste dat opvalt bij deze stolpboerderij. Zeker en vast een dubbel vierkant, maar daarbij is de voorgevel minstens zo lang als de zijgevel en dat wil zeggen dat de afstand tussen de vierkantstijlen groot moet zijn, groter dan normaal en lengte en breedte zijn minimaal even groot. De dakvlakken zijn vlak en recht; er is met andere woorden aan het dakvlak geen uitstulping van het vierkant af te lezen om ons enigszins een voorstelling van die afmetingen te kunnen maken. Een dak met drie schoorstenen bovendien. Een gemetselde vierkante achter, een dito ronde voor met trekstang en (onleesbare) siersteen en aan de zijkant een dito kleine schoorsteen met pijp en zogenaamde gek om de wind uit de schoorsteen te houden. In het voorste dakvlak een klein dakraam (kom daar tegenwoordig nog maar eens om) en vol zicht op twee superstrakke dakvlakken die vol liggen met 'Friese golfjes', tamelijk platte dakpannen met lengte groeven of-ribbels. Door de toepassing van deze dakpan (in plaats van bijvoorbeeld de Hollandse pan) wordt de strakheid van de immense dakvlakken extra benadrukt. Een onvervalste Noord-Hollandse polderpiramide; wat ons betreft, een van de eerste klasse.

Zijgevel met smetrand

De voorgevel van de stolpboerderij gaat grotendeels schuil achter leilinden, struiken en een hoogstamboomgaard. Alleen aan de linkerkant is een voordeur met ijzeren deurroosters en een bovenlicht te zien en een kloek T-raam. Erachter rechte, neerhangende vitrage. Beide zijn voorzien van een licht gebogen bovendorpel, waarboven zich even gebogen een gemetselde sierrand bevindt. Daar weer boven de bakgoot, zo ongeveer van het zelfde strakke stramien als de dakvlakken. Op de hoek een sierpilaster van stucwerk of zandsteenstukken. Het eerste deel van de zijgevel is (stal)raamloos. Die verschijnen pas op ongeveer een derde van de lengte. Ze zijn identiek, maar van een wat groter formaat dan normaal. De rechte kozijntjes hebben ramen met kruisroeden. In de zijgevel ook een (stal)deur met een bovenlicht. Tevens een kleine bakgoot die niet helemaal tot het eind van de zijgevel doorloopt. Opmerkelijk is hier de lichtkleurige smetrand. De kleine schoorsteen op het dakvlak boven de zijgevel doet vermoeden dat hier een uitbreiding van de boerenwoning heeft plaatsgevonden. Een stuk van de stal is hiervoor dan opgeofferd. Meer ruimte voor het gezin dat in zondagse kledij poseert op het oprijpad naast het ijzeren sierhek met dubbele poort. De man iets terzijde, de vrouw staat tussen de twee kinderen in. Het jongetje, in broek met bretels, houdt moeders hand vast. Het meisje heeft de handen samen gevouwen voor de jurk met korte mouwen en sierkraag. De strik in het haar staat haar als een feestmuts.

We gaan hiermee over tot de klassieke vraag. Wie weet waar deze stolpboerderij staat (of stond), of kent de familie op de foto? Reacties naar het secretariaat. ■

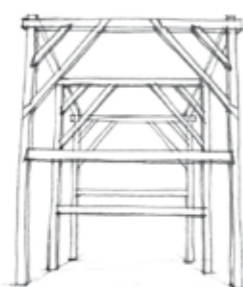
Een jetser, een lerp van een stolp. Maar waar?

ARCHITECTENBUREAU
KLEIN

restauratie
transformatie
nieuwbouw
verbouw

Zaanweg 59, Wormerveer
075-6287686, www.kleinbv.nl

ook uw stolpboerderij
kan energie-neutraal!

Warmtebelang
Energiebesparing

AARDWARMTE!
Comfort in
4 seizoenen

www.warmtebelang.nl

MOLENAAR
RIETDEKKERS

BERGEN 072 581 33 97 KOEDJIK 072 561 44 46

info@molenaarrietdekker.nl
www.molenaarrietdekker.nl

Nieuwbouw, verbouw & restauratie

Bouwbedrijf
Ronald Bos
Aartswoud

Schoolstraat 8, 1719 AV Aartswoud | t 06-52642174
info@bouwbedrijf-rbos.nl | www.bouwbedrijf-rbos.nl

vierkant achter uw stolp
leloup architecten

warder 132, 1473 ph warder
tel. 0299 - 40 1380
www.leloup.nl

C. Boschma-Aarnoudse

BUITEN-
PLAATSEN
IN DE
Purmer

Investeren en buiten leven in een Noord-Hollandse polder

Stichting Uitgeverij Noord-Holland
Postbus 40, 1520 AA Wormerveer
bestellen@uitgeverijnoordholland.nl
www.uitgeverijnoordholland.nl

€ 24,95
(excl. verzendkosten)

STOLPEN IN HET NIEUWS

STOLPEN-SPEURTOCHT

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

De oude koestal van een stolp in **Landsmeer**, 'Ruimzicht' aan de Kanaalweg, wordt verbouwd tot generatiewoning. Zo kan de hulpbehoevende bewoonster in het bestaande woongedeelte van de boerderij uit 1892 blijven. Dochter en schoonzoon komen in de nieuwe woonruimte. Met lening 'Alle hens aan dak'.

Alkmaar biedt aan: twee stolpen, handjevol bedrijfsperven, voormalig buurthuis, oud kinderdagverblijf, leegstaand schoolgebouw. De gemeente schoont het eigen bezit op. Een stolp aan de Nijenburgerweg (op 2000 vierkante meter grond) moet 385.000 euro kosten.

De Maria-Hoeve aan de Havenstraat in **Zijdewind** dateert uit 1780. De tuin is een groene oase, met hosta's, heuchera en hortensia. Met een expositie van beelden en schilderijen, gemaakt door de bewoners. De oorspronkelijke woonkamer is met bedstede in ere hersteld.

De laatste veehouder kan trots zijn. Een naam voor zijn boerderij in **Barsingerhorn**. 'Croceus ac Rufus' staat er nu op de voor-gevel van de vernieuwde stolp. Geel en rood in het Latijn, naar de kleuren in de schoorstenen. Bedacht door aannemer en restaurateur Hans Iwema.

Een bijzondere expositie in een stolp te **Wognum** tijdens jaarlijkse Open Monumentendag. In de stal van deze boerderij liet

amateurarcheoloog Maarten Borst zien wat hij vond ten oosten van deze stolp aan de Westeinderweg. Velen bewonderden vingerhoedjes, munten en gespen.

Geen huizen op de plek van een verkrottende stolp in **Dirkshorn** die op last van de gemeente was gesloopt. De gemeente heeft de bouwvergunning ingetrokken. Reden: de ontwikkelaar kwam niet in actie. De betonnen fundering die er nog ligt, is overwoekerd door onkruid.

Een nieuwe stolp vervangt een oude stolp, in **Burgerbrug**. Van liefst zeventien bij negentien meter, volledig onderkelderd voor extra wooncomfort. Hoeve Mijn Lust was niet meer te redden. "Helemaal op. Alles was gaar, van de kozijnen tot het vierkant", zegt de eigenaar.

Een stolp op **Texel** in buurtschap Nieuweschild is in beeld voor mensen met dementie. In de stolp zelf kan leefruimte voor de bewoners en gasten van de dagbesteding komen. Met nieuwe zorgkamers op het terrein dat vrijkomt na sloop van een landbouwschuur en melkstal.

Stolpen, zoals twee in **Schagen**, behoren tot de bijna dertig objecten die de bouwhistorische commissie van het Westfries Genootschap inmiddels heeft opgemeten, gefotografeerd en beschreven: kenmerkende panden die dreigen te verdwijnen of ingrijpend zullen veranderen.

Stolpen speuren met een GPS-tocht. Dat deden zo'n 110 deelnemers aan het Event Erfgoed Schermer op zaterdag 24 september. Bij acht stolpen in deze droogmakerij waren geocaches geplaatst die de deelnemers de kans gaven veel informatie over de gevonden stolp op te halen over het bouwwerk, de bewoning en de historie. Ook werden de speurmeuzen langs verdwenen maar nog zichtbare molenerven geleid. Onze Boerderijstichting selecteerde de stolpen, o.a. de Mariahoeve (foto), en verzorgde een inleiding in de kerk van Stompvoren.

Een stolp in **Callantsoog** krijgt een woonbestemming. Een deel van de schuren op het erf wordt gesloopt en op die plek mogen een bed & breakfast en groepsaccommodatie komen. De totale bebouwing op het perceel neemt af, een belangrijke voorwaarde van de gemeente.

COLOFON

Nieuwsbrief nr. 86 van de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', oktober 2016

Secretariaat: Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen, telefoon 072 581 68 88 (ma t/m vr 10 - 12.30 uur), e: stolpen@xs4all.nl website: www.boerderijstichting.nl

IBAN: NL69ING0000338181 t.g.v. Boerderijstichting Noord-Holland, Bergen

Redactie: Mart Groentjes en Willem Messchaert

Fotografie: Mart Groentjes, tenzij anders vermeld

Grafische verzorging en advertenties: Carla Buijsman le bureau, Zwaag (0229 299 699)

Druk: Meco Offset, Zwaag

Opplage: 2.000 exemplaren

Het bestuur:

Evert Vermeer (voorzitter)
Larixplantsoen 15, 1702 XG Heerhugowaard

Mart Groentjes (secretaris)
Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen

Evert Barendrecht (penningmeester)
Jan Greshoffstraat 20, 1822 JC Alkmaar

Willem Messchaert, Kolhorn
Melanie Balledux, Warmenhuizen
Joop van Diepen, Oosterblokker
Sander Douma, Schermerhorn
Wilma Eelman, Den Burg
Maarten Koning, De Goorn
Henk de Visser, Oudorp
Anneke Zandt, Twisk
Peter van Zutphen, Anna Paulowna
Irma Stroet, Hoogwoud
Piet Tamis, Oudorp

Advisering

Het is voor leden mogelijk adviezen m.b.t. constructief-technische cq esthetische aspecten en onderwerpen over boerenerven 'op locatie' te verstrekken.

Voor een dergelijk advies wordt een bijdrage van € 100,- (all-in) in rekening gebracht.

Verzoeken om advies te richten aan het secretariaat: Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen e: stolpen@xs4all.nl

Zie ook onze website: www.boerderijstichting.nl

De Nieuwsbrief verschijnt 4 maal per jaar.

ISSN 1566-8843

ANBI - De Boerderijstichting Noord-Holland is aangemerkt als ANBI. Zie onze website.

Te weten

- Lidmaatschap van de Vrienden van de stolp is (2016) € 17,50 per jaar (meer mag).
- Geef tijdig eventuele adreswijziging door.

SCHILDERSBEDRIJF
VAN BENSCHOP

DE VERFFRAAIER!

Zegt wat hij doet,
doet wat hij zegt.

Werkt ook met verven op natuurlijke basis.

T 06 - 22 799 263 - info@vanbenschop.nl
Wognum - www.deverffraaiier.nl
f facebook.com/schildersbedrijfvanbenschop.nl

Akerbouw bv
BURGER EN UTILITEITSBOUW

**BOUW
GARANT**

Heeft u bouwplannen?

*Uw onderhouds- en restauratiepartner in
Noord-Holland*

Akerbouw B.V. Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest
T: 0251-315817 info@akerbouw.nl www.akerbouw.nl

 KLAVER
MAKELAARDIJ

Ook uw stolp verkopen? Of op zoek naar een stolp?

Neem dan contact met ons op!

www.klavermakelaardij.nl

0226 414 008

Trambaan 12 - Nieuwe Niedorp